

A portrait of Marcel Geurts, a middle-aged man with glasses, wearing a grey blazer over a blue and white striped shirt. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a blurred outdoor setting with stone walls.

Marcel Geurts heeft een goed gevoel

Gemeente Oss werkt sinds kort met een prestatiebestek

Marcel Geurts (48) is al 21 jaar werkzaam bij de gemeente Oss. Sinds februari maakt hij als medewerker cultuurtechniek gebruik van een prestatiebestek voor het beheer van zijn sportparken. "Ik moest in het begin nog even wennen aan het prestatiegericht denken, maar ik ben nu helemaal om."

Auteur: Joris van Meel

Marcel Geurts is verantwoordelijk voor het beheer van sportterreinen, bos- en natuurterreinen en enkele recreatieve voorzieningen in de gemeente Oss. Door beheerplannen en bestekken te maken en aan te besteden, zorgt hij ervoor dat het werk buiten allemaal vlot kan verlopen.

De geboren en getogen Limburger werkt nu voor 95 procent binnen. Dit was in het begin van zijn loopbaan in Oss wel anders. Na zijn afronding van de Bosbouw- en Cultuurtechnische School in Arnhem en drie jaar werkervaring bij drie verschillende kwam hij in 1987 namelijk als opzichter bij de gemeente Oss binnen. De afdeling waar Geurts terecht kwam, was nieuw. De gemeente moest er nog een organisatie voor op poten zetten. Dit zorgde ervoor dat Geurts nauw betrokken was bij het opzetten van het groenbeheerplan. Hij kreeg daarnaast direct te maken met de sportvelden.

America

Toen Marcel Geurts bij de gemeente Oss begon, bestond de gemeente alleen nog maar uit de stad Oss. In 1994 kwamen de eerste gemeentelijke herindelingen de dorpen Megen, Haren, Macharen en Berghem erbij. In een klap verdubbelde de gemeente haar betreffende oppervlakte. In 2003 kwam daar ook nog eens de gemeente Ravenstein bij. Geurts herinnert zich de herindelingen nog goed: "We kregen niet alleen te maken met nieuwe sportparken, maar ook met nieuwe culturen." Geurts, woonachtig in America (Limburg), heeft zich altijd goed thuis gevoeld in Oss: "Het is keimooi om hier te werken."

Marcel Geurts maakt met zijn sportparken deel uit van de afdeling vastgoedbedrijf. Belangrijkste taak van de afdeling is het gemeentelijke vastgoed ontwikkelen en beheren. Tot het ontwikkelen van vastgoed behoort bijvoorbeeld de aan- en verkoop van grond, of

de ontwikkeling van die grond tot woonwijk of industrieterrein. Geurts en zijn veertig collega's zorgen daarnaast ook voor de bouw van onder meer een gymzaal, een sportpark en het gemeentehuis. Wat het vastgoedbedrijf ontwikkelt, moet ook beheerd worden. Geurts' sportparken zijn daar een voorbeeld van.

Sportparken

In de gemeente Oss zijn in totaal zestien sportparken die door de gemeente beheerd worden. De meeste parken zijn alleen voor voetbal, maar er is bijvoorbeeld ook een immens sportpark van 22 hectare waar je ook aan honkbal, korfbal, hockey, atletiek en jeu de boules kunt doen.

In de oude situatie, voor 1 februari 2008, had de gemeente op het gebied van het beheer van de sportparken altijd de vinger aan de pols; zij bepaalde wat er gebeurde. Geurts: "Wij deden dan ook alles: wij maakten het beleid en wij bepaalden wat de aannemer moest doen."

We betaalden de aannemer precies voor het werk dat hij uitgevoerd had.”

Daarnaast had Geurts een opzichter in dienst die in de gaten hield of het op de velden allemaal goed verliep. Tot 1994 was Geurts zelf die opzichter. In dat jaar maakte hij de overstap naar 'binnen', waarna er drie opzichters werden aangesteld voor de buitensport, de binnensport en de bossen.

Het nieuwe denken

Marcel Geurts: “Het grote voordeel van deze zogenaamde traditionele manier van werken vond ik dat je altijd precies wist wat er moest gebeuren. Je bent nauw bij het werkveld betrokken en bent minder overgeleverd aan de 'goden': de aannemer of de leverancier. Je bent dan dus niet afhankelijk van het advies van een ander.”

Aan het einde van 2007 gaf de opzichter buitensport, Ger Bruijsten, echter aan dat hij per 1 februari zou vertrekken. In no-time had Geurts zijn teamleider aan zijn bureau staan. “Hij vroeg mij hoe ik dacht dat wij dit vertrek konden opvangen. Ik antwoordde verrast dat er gewoon een nieuwe moest komen.”

De gemeente Oss had echter te maken met bezuinigingen. De afdeling vastgoedbeheer had de opdracht gekregen de formatie met 1,0 fte in te krimpen. Omdat de opzichter buitensport weg ging, was het logisch dat de gemeente zijn oude positie anders in moest vullen. Geurts: “De teamleider, Fons Geraedts, stelde dan ook voor om de traditionele manier van denken los te laten en 'de verantwoordelijkheden meer bij de aannemer weg te leggen'. Hij vond namelijk dat we heel veel dubbel werk deden: we geven de opdracht aan de aannemer om te maaien, hij maait en wij gaan dat vervolgens ook nog eens controleren. Geraedts vond dat we toe moesten naar een manier van prestatiegericht denken, waarbij de aannemer betaald zou worden voor de prestatie die hij levert, zonder dat de gemeente hem constant aan moet sturen en controleren.”

Nadat de nieuwe manier van denken na een paar weken bij Geurts was ingedaald, was hij om. “Waar ik eerst sceptisch stond ten opzichte van de nieuwe manier van denken, begon ik, na het bezoek aan een congres en het lezen van veel artikelen, zelfs positief tegen het werken met een prestatiebestek aan te kijken. Aannemers moesten gewoon goed werk leveren, anders kregen ze geen geld. Daarbij, wanneer een club

problemen heeft met een bepaald veld omdat het niet goed onderhouden wordt, beginnen de vrijwilligers van de club echt wel te piepen en zullen zij direct contact met ons opnemen.”

Mollen vangen

De gemeente Oss werkt al meer dan 25 jaar samen met dezelfde aannemer, Engelen Groen. Geurts: “Dat betekent dus dat je vertrouwen in elkaar hebt. Belangrijk is daarbij dat wij altijd op een constructieve manier met elkaar hebben gediscussieerd over de manier waarop we samen te werk gingen.” Aannemer Engelen Groen, die op andere plekken al op een vergelijkbare zelfstandige manier te werk ging, zag het wel zitten om op basis van een prestatiebestek in Oss te gaan werken. Marcel Geurts: “Vervolgens is het zaak om het bestek dat je hebt om te bouwen tot een prestatiebestek. We hadden een bestek waarin alle werkzaamheden secuur in beschreven stonden. Daar hadden we samen al twintig jaar ervaring mee, dus we wisten dat dat werkte voor de gemeente Oss.”

Het kleine onderhoud, zoals het vangen van mollen, het herstellen van speelschade en het verwijderen van vuil wordt gedaan door de verenigingen. Wanneer zij hun werkzaamheden niet goed doen, heeft dat direct invloed op de kwaliteit van de velden. Om te voorkomen dat de aannemer hier verantwoordelijk voor wordt gehouden, heeft Geurts, samen met Engelen Groen en de clubs, een document opgesteld waarin precies vermeld staat wie waarvoor verantwoordelijk is. Geurts: “Wanneer een club de speelschade niet goed herstelt, dan geeft de

aannemer dat aan mij door en heeft de club een probleem.” “Voelen' hoe een veld eruit ziet In de oude situatie waren de eisen waaraan een veld in de gemeente Oss moest voldoen niet omschreven. Geurts: “Je 'voelde' hoe een veld eruit moest zien. Door ervaring weet je gewoon wat een goed veld is.” Als een veld na het uitvoeren van het groot onderhoud nog niet

Kwaliteitseisen

2.2.1 Klimaat

- Bij een temperatuur van +0 C tot +40 C en onder droge omstandigheden, neerslag ≤ 3 mm/2 uur of < 10 mm in 12 uur: alle eigenschappen dienen aan de normen te voldoen.
- Bij een temperatuur van +0 C tot 40 C na neerslag ≤ 5 mm/2 uur of , 15 mm in 12 uur: na 30 min dienen alle eigenschappen aan de normen te voldoen.
- Bij een temperatuur van -10 C tot -0 C, uitgezonderd regen, opdooi en rijp; de hoogteligging, de vlakheid en de stabiliteit (groter of gelijk de ondergrens) dienen aan de normen te voldoen.

Verantwoordelijkheden

4.1 Verantwoordelijkheid aannemer

- tijdig tevoren aan de opdrachtgever signaleren dat de kwaliteit van een veld door oorzaken buiten de macht van de aannemer beneden de gestelde norm dreigt te raken, zo niet dan worden de herstellkosten veronderstelt onderdeel uit te maken van de overeenkomst;
- uitvoeren van onderhoudsmaatregelen conform kwaliteitseisen.

4.2 Verantwoordelijkheid vereniging

- dat ieder veld belast wordt binnen de normen zoals die zijn vastgesteld door NOC*NSF;
- herstellen van speelschade;
- herstellen van mollen- en konijnenschade, inclusief mollenvangen;
- uitvoeren keuringsbeleid i.s.m. KNVB-consul.

4.3 Verantwoordelijkheid Gemeente Oss

- berekening sportvelden;
- uitvoeren keuringsbeleid bij algehele keuring.

voldeed, dan kreeg de aannemer betaald voor de extra werkzaamheden die hij moest uitvoeren. Bij een prestatiebestek is het echter zaak dat je de eisen van een veld wel omschrijft. Geurts: "Dat lijkt heel lastig, maar dat is het niet. NOC*NSF beschikt namelijk over specifieke kwaliteitsomschrijvingen van wedstrijd- en trainingsvelden. Denk bijvoorbeeld aan de mate van stroefheid of waterdoorlaatbaarheid. We hebben deze eisen één op één overgenomen. Dit betekent echter niet dat ik in september ga meten of al mijn velden wel precies voldoen aan deze eisen. Wanneer we nu echter een discussie met de aannemer krijgen over de kwaliteit van een veld, kan ik altijd NOC*NSF bellen om op mijn veld metingen te laten uitvoeren. Voldoet het veld niet aan de eisen, dan heb ik nu een vangnet."

Bonus-/malus

Bij een prestatiebestek hoort normaal gesproken een bonus-/malusregeling. Als de aannemer zijn werk goed doet, krijgt hij een bonus en als hij het slecht doet, krijgt hij minder geld. Marcel Geurts heeft hier, in samenspraak met de

aannemer, echter vanaf gezien. "Een dergelijke regeling impliceert namelijk dat er wantrouwen tussen twee partijen is, terwijl wij juist heel veel vertrouwen in elkaar hebben", legt hij uit. "Daarbij komt dat de aannemer gewoon geen geld krijgt wanneer hij een veld niet goed heeft onderhouden. Wanneer je een bureau koopt en er zitten geen poten bij, betaal je het toch ook niet?"

De gemeente en de aannemer moeten bij het aangaan van een contract op basis van een prestatiebestek samen tot een goede, vaste prijs komen. Om te komen tot deze prijs heeft Marcel Geurts gekeken naar de werkzaamheden die in de afgelopen jaren gedaan waren. Groenman Geurts vertelt dat de mannen van Engelen Groen en hij daarbij alleen een discussie hadden over het aantal maaibeurten. Door de jaren heen waren dit er namelijk meer geworden. Op de eerste plaats was dit te wijten aan de entree van de sportparken van het dorp Ravenstein, waar de ondergrond van klei is en waar dus meer maaibeurten nodig zijn. Daarnaast heeft het volgens Geurts ook te maken met klimaatverandering. "De winters zijn zachter, waardoor je langer moet doormaaien. Ook hier zijn we uiteindelijk uitgekomen."

Aannemer is opzichter

Bij een prestatiebestek moet de aannemer een deel van het werk van de opzichter op zich nemen. De aannemer controleert zelf of de

werkzaamheden goed gedaan zijn, houdt de velden in de gaten en houdt contact met de verenigingen. Zo heeft de aannemer begin maart samen met de clubs de velden opgenomen. Aan de hand van deze opname werden de groot onderhoudsmaatregelen opgesteld. Half augustus zal de aannemer met de clubs bespreken of zij tevreden zijn over hun velden. De aannemer zou dan onvolkomenheden nog kunnen herstellen. De aannemer heeft de communicatietaken van de gemeente dus overgenomen. De aannemer is wel verplicht om deze communicatiemomenten vast te leggen in documenten en deze naar de gemeente op te sturen. Gevaar van een prestatiebestek is volgens Marcel Geurts namelijk dat de medewerker cultuurtechniek van de gemeente de voeling met zijn eigen velden verliest. "Als je veel op de velden verkeert, zie je bijvoorbeeld dat een bepaald veld steeds meer natte plekken vertoont. Als je niet meer op de velden komt en dat gevoel kwijtraakt, ben je steeds meer overgeleverd aan advies van de aannemer en dat is gevaarlijk. Zover moet je het dus niet laten komen."

Meer werk

De aannemer moet daarbij in een prestatiebestek ook zelf zorgen voor onder andere meststof, graszaad, zand, grond en lava. De hoeveelheden staan in het bestek van voorgaande jaren, zodat een aannemer gemakkelijk de kosten kan uitrekenen.

De aannemer heeft meer werkzaamheden dan

in de oude situatie. Hij moet nu bijvoorbeeld zelf zijn meststoffen inkopen en moet ook de communicatie met de clubs onderhouden. Waar de clubs bij problemen vroeger contact opnam met de gemeentelijke opzichter, moeten ze nu direct naar de aannemer. Geurts: "Dit zie je natuurlijk ook terug in de prijs die de aannemer krijgt."

Na de oplevering van de velden zal Marcel Geurts in september zelf ook een rondje langs de velden maken. Hij zal dan bekijken of alles goed is verlopen. De aannemer zal de tijd krijgen om na de oplevering nog wat kleine dingetjes te herstellen, maar in september moeten de velden piekfijn in orde zijn.

Marcel Geurts heeft buiten nog altijd een mannetje rondlopen: Willy van de Heuvel. Dit is een echte handjesman, die zorgt voor reparatie van kleine beschadigingen en goede berekening van de velden. "Willy is mijn oren en ogen op de sportvelden. Mocht er iets spelen, dan hoor ik dat snel genoeg via hem."

Slot

De gemeente Oss maakt dan wel gebruik van een prestatiebestek, maar zij loopt hierdoor niet meer risico dan voorheen. Met de aannemer werkt zij al meer dan twintig jaar, waardoor beide weten wat zij aan elkaar hebben. Het oude bestek is dan wel omgezet in een prestatiebestek, maar daarin zitten wel verwijzingen naar het oude bestek. Hier staat namelijk precies in beschreven wat de beste aanpak voor de verschillende velden in Oss is. Marcel Geurts: "De gemeente Oss, de aannemer én de verenigingen zitten in een leerproces. Wij hebben geen echt prestatiebestek, maar wij leren nu prestatiegericht te denken. Wij leren van elkaar. Gemeentebreed is er daarnaast een kentering aan de gang, waarbij de gemeente zich bezint op haar kerntaken en op de vraag hoe ze die kerntaken willen gaan uitvoeren."

Geurts vindt het moeilijk om andere gemeentes advies te geven over het inzetten van prestatiebestekken. "We zijn pas net bezig. Het enige wat ik kan zeggen, is dat ik er wel een goed gevoel bij heb. Ik moest even wennen aan het prestatiegericht denken, maar ik ben nu om. Ik vertrouw Engelen Groen en heb ook nog steeds voeling met buiten."

REACTIE VAN DE AANNEMER

Prestatiebestekken in opkomst Engelen Groen Uden bv ziet kansen

Stephan Marcusse is sinds 2004 directeur van de 'huisaannemer' van de gemeente Oss, Engelen Groen Uden bv. Zijn bedrijf, dat zo'n 45 medewerkers heeft, werkt al sinds 1979 voor de gemeente Oss. Eind 2007 vroeg Marcel Geurts gevraagd hem hoe hij tegenover een prestatiebestek staat. Marcusse: "Ik zag eigenlijk gelijk wel kansen."

"Het grootste voordeel van een prestatiebestek voor ons als aannemerij is dat wij vrijer kunnen werken. Wanneer wij denken dat een bepaalde manier van werken goed is, dan kunnen we dat op onze manier doen. Niemand die bepaalt wat mag of niet mag. We kunnen daarnaast beter inspelen op onze eigen planning en zo efficiënter te werk gaan. Zo bepalen we nu zelf namelijk of we een veld moeten maaien of niet en op welke manier we het groot onderhoud doen. Wij hebben daarbij een beter overzicht dan voorheen en passen onze planning daar ook op aan. Een ander voordeel van de nieuwe manier van werken is de directe communicatie die we met clubs hebben. Er kan op die manier weinig ruis optreden."

"Nadelen van het werken met een prestatiebestek zijn er echter ook. Dat er directe communicatie met clubs is, is wel goed, maar brengt ook problemen met zich mee.

Vrijwilligers zijn overdag namelijk vaak niet goed bereikbaar. Daarbij komt dat zij vaak geen directe beslissingen mogen nemen, wat de zaak soms onnodig vertraagt. Een ander nadeel van een prestatiebestek voor een aannemer is dat hij meer risico loopt dan in de oude situatie. Wij hebben gewoonweg meer verantwoordelijkheden. Het is daarbij lastig aan te geven waar de verantwoordelijkheid van een club ophoudt en waar die van ons begint. We hebben dat wel zo goed mogelijk op proberen te schrijven in een communicatieprotocol."

Welke conclusie kan hij trekken? "Ik denk dat wij aannemers in de toekomst meer te maken zullen krijgen met prestatiebestekken. Wij werken bijvoorbeeld nu al op basis van een prestatiebestek bij onder andere sportclubs in de gemeenten Cuijk, Nuenen, Boekel en Grave. Kwaliteit staat daarbij voor ons voorop. We merken daar dat het voor clubs ook fijn is dat zij direct contact met ons kunnen hebben. Wij zien genoeg in ieder geval genoeg kansen."